

סילבוס - תוכנית הוראה לקורס

בריאות האוכלוסייה

דר סיון שפיצר, פרופ' מיכאל אדלשטיין, דר גומאנה עיסא-חדאד | בריאות
האוכלוסייה

Population Health | 81-300-01

שיעורים, תרגילים, סמינר, סדנאות, פרויקט בקהילה

90 שעות

תשפ"ו

א

Sivan.spitzer-shohat@biu.ac.il

Michael.edelstein@biu.ac.il

Jumanah.essa-hadad@biu.ac.il

רפואה ארבע שנת'

סוג הקורס:

היקף נ"ז:

שנת לימודים:

סמסטר:

מייל מרצה:

קישור לאתר למדה:

תיאור הקורס ומטרות למידה

תקציר הקורס

תחום בריאות האוכלוסייה עוסק במציאת פתרונות ומשאבים להתמודדות עם האתגרים הגורמים לבריאות לקוייה בקבוצות אוכלוסייה מובחנות, וזאת באמצעות שותפויות בין סקטורים שונים כגון בריאות הציבור, תעשייה, אקדמיה, ארגוני בריאות, שלטון מקומי ועמותות.

קורס בריאות האוכלוסייה הינו הקורס הראשון שלכם במסגרת הכשרתכם כרופאים, וזאת לפני לימוד הגישות הקליניות לטיפול בחולי הפרטני של מטופליכם בעתיד. מטרת הקורס היא הבנת ההשפעה הנרחבת שיש למבנים חברתיים על בריאותו של האדם.

במהלך הקורס נתמקד במספר תחומים: הבנת הגורמים החברתיים המשפיעים על בריאותו של המטופל, הגורמים לפערים בין אוכלוסיות, תפקידן של מערכות בריאות, ואי-שוויון בבריאות וההתמודדות עימו; נכיר את התפיסות והגישות של תחום בריאות הציבור כולל מניעה, קידום והגנה על האוכלוסייה; נלמד מושגים ומיומנויות בסיסיות למדידה של בריאות דרך תחום האפידמיולוגיה; ונבחן ונעצב תוכניות התערבות לקידום בריאותן של קבוצות ואוכלוסיות בעלות צרכים וגורמי סיכון ייחודיים בגליל.

מטרות/תוצרי הלמידה

תכנים עיקריים:

1. מאפיינים חברתיים בבריאות ואי-שוויון:

- הכרה, הבנה והגדרה של בריאות, גישות רפואיות ומודלים ביו-פסיכו-סוציאליים
- הערכת הגורמים החברתיים המשפיעים על בריאות והשפעתם על הופעת והתפתחות מחלות.
- הכרת השפעתם של מבנים חברתיים על יצירת פערים בין אוכלוסיות ואי-שוויון.

2. אפידמיולוגיה:

- הכרת מושגים באפידמיולוגיה והשימוש בהם לצרכי בריאות האוכלוסייה, כולל ניטור והערכה של מצב הבריאות של אוכלוסיות, זיהוי הגורמים למצבי הבריאות ובחינת התערבויות יעילות לשינוי ולשיפור המצב ברמות מנע שונות.

3. בריאות הציבור (מניעה, קידום בריאות והגנה):

- הכרת עקרונות קביעת מדיניות בבריאות הציבור, מבנה מערכת הבריאות, חוקים ואתיקה.
- הכרת פעילויות המניעה והבקרה בבריאות הציבור: פיקוח בתחום בריאות הסביבה, איכות ובטיחות מזון, חיסונים, טיפול בהתפרצויות תחלואה ואירועים חריגים.
- תכניות התערבות לקידום בריאות האוכלוסייה וצמצום אי השוויון בבריאות.

4. הכרת קהילות הגליל:

- הכרת צרכיהם של אוכלוסיות הגליל והבנת חשיבות הכרת ההבדלים התרבותיים של אוכלוסיות פגיעות.
- פיתוח תכנית להתערבות קהילתית מבוססת ראיות

למידה פעילה - תכנון מהלך השיעורים:

(שיטות ההוראה, שימוש בטכנולוגיה, מרצים אורחים) הקורס כולל שיעורים פרונטליים יחד עם עבודה בקבוצות קטנות, סדנאות ייחודיות והתנסות בקהילה.

סגל הקורס כולל מרצים מהפקלטה לרפואה, משרד הבריאות, בתי חולים וקופות החולים, ומנהיגים קהילתיים

מס' השיעור	נושא השיעור	למידה פעילה	קריאה/ צפיה נדרשת	הערכה תהליכית/מעצבת (להרחבה)
1	מבוא לקורס בריאות הציבור			

			בין חברה לרפואה: מושגים של בריאות וחולי	
			אפידמיולוגיה 1 - מבוא לאפידמיולוגיה Descriptive 2 Epidemiology	2
			אפידמיולוגיה 3 Bias אפידמיולוגיה 4 Confounding	3
			Causality 5- אפידמיולוגיה	4
	Are we there yet? Use of the Ottawa Charter action areas in the perspective of European health promotion professionals.	עבודה בקבוצות	קידום בריאות	5
			אפידמיולוגיה 6 Study design 1: Case control and cohort studies	6
			אפידמיולוגיה 7 Study design 2: cross-sectional studies, ecological studies, time series analysis	7
		מרצה אורח.ת.	מחלות לא מדבקות: הנטל, עקרונות המניעה והשליטה	8
		עבודה בקבוצות סדנאות	רפואה מונעת - סקירה כללית Lifestyle Medicine	9
			מודלים של מערכות בריאות בעולם	10
			אי-שוויון ומערכות בריאות	11
		עבודה בקבוצות פאנל מומחים	בין בית חולים לקהילה - המקרה של אשפוזים חוזרים "האם זה תפקידי?" אחריות הרופא ותפקידו בהתמודדות עם אי-שוויון בבריאות	12
			אפידמיולוגיה 3-8 Study design RCT אפידמיולוגיה 9- תירגול	13
		סדנאות בהובלתן של אנשים הסובלים מנכויות	אוכלוסיות בסיכון ונכויות	14

*ייתכנו שינויים בסילבוס בהתאם לקצב ההתקדמות ואפקטיביות הלמידה

ציון סופי

מבחן סוף הקורס	60% מהציון הסופי
פרויקט קהילתי	40 % מהציון הסופי

דרישות הקורס

- **מטלות** – שיש להשלים במסגרת הקורס: תרגילים, עבודות בכתב- פרויקט התערבות בקהילה, פרזנטציות.
- **נוכחות** – חובת נוכחות לפי מדניות הפקולטה לרפואה. נוכחות חובה בתרגילים ועבודה בקבוצות.

דרישות קדם

אין דרישות קדם

ביבליוגרפיה: תכנים לקריאה, צפיה והאזנה (רצוי עדכני)

1. Goodman SN, Goel S, Cullen MR. Machine Learning, Health Disparities, and Causal Reasoning. *Ann Intern Med*. 2018;169(12):883. doi:10.7326/m18-3297
2. Wilberg A., Saboga-Nunes L, Stock C. Are we there yet? Use of the Ottawa Charter action areas in the perspective of European health promotion professionals. *Journal of Public Health: From Theory to Practice* 2019 <https://doi.org/10.1007/s10389-019-01108-x>.
3. Estruch et al. Primary Prevention of Cardiovascular Disease with a Mediterranean Diet Supplemented with Extra-Virgin Olive Oil or Nuts. *N Engl J Med* 2018; 378:e34.

רשות:

- Epidemiology by Leon Gordis, published by Saunders Elsevier 2009
- Public health and preventive medicine 15th edition by Robert Wallace, published by McGraw Hill
- Public health and epidemiology at a glance by Somerville, Kumaran and Anderson, published by Wiley Blackwell
- Epidemiology, evidence based medicine and public health by Yoav Ben Shlomo, Brookes and Hickman, published by Wiley Blackwell